

Wychodzi trzy razy tygodniowo i to co wtorek, czwartek i sobotę przez
nisi świętecznych — Nakładem i drukiem A. Prądzynski we Wrszniu.
Odpowiadający za część redakcyjną Andrzej Prądzynski we Wrszniu
Administracja: ulica Poznańska № 6 — Telefoni № 389

Abonament: (na pocztę lub w administracji) kwartalnie — mk.
miesięcznie 20000 mk. — Ogłoszenia: za miejsce jedno-linowe jeden
milimetr w wyś 1000 mk. przyjmując administracja większe dwa dni, mniejsze
do godz. 10 dzień przed ukazaniem się numeru - Telef. № 389

Rok V

Września, wtorek, dnia 9 października 1923 r.

№ 115

Odezwał

Kwitł dawniej w Polsce zwyczaj taki:

Rolnik, sprzątając plon z pola, zostawiał z roz-
wysem słomę kłoboszy nabytym ziarnem po opusto-
szonych żyzkach i sieniach, a pozostawiał je
co, aby nie brakło pożywienia i ptakom niebie-
skim, co to nie orzą ani sieją, i tym nieszczęśliwym,
co z łosem nienawistnym o kładzą kąs chleba, o
kądź nieomal niedziwną żyłkę starze borykają
się muszą. I jaki taki kłmiec, czy pan dostojny, czy
wreszcie ktoś inny mniejszy miał serce otwarte
na biedę ludzką, odczuwał potrzebę uposiedzonego
dłatego dzielić się z nim chlebem i uto, co sam otrzymał
z błogosławieństwa niebios. Był bowiem
główny, że słowo dziękczynne, jakie usłyszy, to
jasze staropolskie: Bóg z płać, to nie czczy
zwiek, nie marna pleva, co ja lada podmuch unosi
wrecz na zawse, ale słowo to wazkie, zapewnienie
dziękje, solennie uroczyste swem przyrzeczeniem,
ze pomoc odebrana, to nie zadna fałszyna, jeno
dług zaciągnięty, dług zszelny, bo przeoczony przez
nana swiata całego, nieba i ziemi. I płacił Bóg
oboczność ojców rzeczywiście nad wyraz hojną.
Płynął dostatek obfity z łaski niebios na Polskę,
płynął przeżyskiem na tych, którzy w trudzie
znodu uprawiali matkę-rodzicielkę. Dobrze się
wówczas wszystkim działo, tak dobrze, że ktoś z
wielkich naszych powiedział: „Polska Bogu na łonie”.
Jakże to obraz odmienny od teraźniejszości, gdzie
gdziekolwiek spojrzysz, szerzy się bieda swe wyne-
danie oblicze, a potrzeby jakiejkolwiek rodzą się
podzielić bez liku. A tymczasem idzie zima, zima
ciężka, niewpialnie cięższa niż poprzednia. Jak tu
wyskazywaniu zaradzić! Na szczęście to kochane
serce polskie nie się nie zmieniało, nie wyrodziło
się ani o włos, pozostało tak samo tkliwe jak ojców,
tak samo hojne i ofiarne. Zbiera i daje co może
na nędżniejsze cele.

Skąd tu wreszcie brać fundusze na mnożące się
spiecznicze potrzeby, gdy nigdzie prawie się nie
przelewa? Zbiednieliśmy wszyscy, ale to nie uwalnia
nas od obowiązku podzielenia się z tem co mamy
i jeszcze biedniejszym od nas.

A wiecie, kto biedniejszy? Oto inwalidzi nasi,
inwalidzi wojsk polskich, którzy w chwilach potopu
zostawili swoje ciała, nie planując własnego
nabliu, dobili i życia naszego, krew za Ojczyznę
urzeźwali, i z tych szlachetnych zapasów usko-
żenia, cielenie, czestokroć bardzo dotkliwie wynieśli.
Polska dać im wiele nie może, bo sama biedna, a
oni chcieliby naprawdę zarobić coś w tych ciężkich
zasiach na opał, na odzież i życie dla siebie, dla
żon i dzieci. Lecz cóż, kiedy nie mogą. Cierpią
nie widzę, większa, niż niejednego z nas spodziewa-
nie, którzy nie chcieli im pomóc, tym, którzy za nas
walczyli? Powiedzą nam: Bóg zapłać to wystarczy,
bo jak ongi współczulię serca błogosławił Bóg,
jak i teraz dobry uczynek zapamięta i wynagrodzi.

Tem samem: Bóg zapłać dziękuję też już dzisiaj
im wszystkim, co w ciągu miesiąca października
dodał datk na inwalidów, wdów po nich i sierot,
to kolektorów, którzy w dom ich przyjdą.

Powiatowy Komitet Pomocy Inwalidom Polskim.

Charkiewicz. Stasiwski.

Nowy atak na Polskę

Generalny odwrót, jaki Niemcy wykonywały
teraz odnośnie do sprawy Rubry, nie pozwala na
atakowanie i wyzyska pod adresem Francji czy
Belgi, boć jasna jest rzecza, że przy rokowaniach,
teraz, dała Niemiec nieodwołalną konieczność, a
zatem wcale nie oia państwa drogo każą sobie
płacić. Wypada zresztą wobec świata robić mne
niewynnych bankrótów, aż przesyconych żądzą pokoiu!

Ze jednak nienasycony nacjonalizm kryżacki
musi mieć stale jakiś pokarm, gdyż inaczej groziłaby
mu może śmierć głodowa, więc zapobiegła prasa
zwrócić pragnie ogółu niemieckiego na Polskę.
Assumptum po temu były osławione orzeczenia
Międzynarodowego trybunału w Hadze, gdzie jako
przeciwnik „figurował” Niemiec Schiffer, należący
zdale się do rzędu t. zw. demokratów.

Prasa Polska może orzeczeń tych całkowicie
duszone zajęta stanowisko, gdyby zresztą istniały
jakieś pod tym względem wahania, przykład Włoch
w nieprzebrzmiałym jeszcze zatargu greckim i ich
hosnusem do Ligi Narodów musiałby nam dawać
duzo do myślenia i niejednego nacięć.

Niemcy po orzeczeniu haskiem wysłać kolonistów
w Polsce uważają za całkowicie wygraną
mich zwycięzcy. Ażkenazyj, podkreślając, iż załatwienie
przez Radę Ligi Narodów jest już tylko czczą
formalnością, i dlatego też stanowisko polskiej
prasy podzielało na nich, jak uderzenie obuchem.

Snać jednak wyraźnie polskie oświadczenie, że nie
zniesiemy wrocznie się całkiem nieuprawnionego
do wewnętrznych spraw polskich, odnosi skutek
także na tym terenie, na który Niemcy bardzo lek-
komanowito na gruncie Ligi Narodów — skoro
„Frankf. Zeitung” uważa za wskazane wystąpić
z tej racji w wieczornym wydaniu z 24 września
z dłuższym artykułem, Poczucie praw i nacjonalizmu
w Polsce.

Dla „Fr. Ztg.” dzieło kolonizowania miast polskich
w ciągu wieków są niczem, bo w fałszywemu
historii też broń znaleźć można, szczególnie, jeśli
artykuł przeznaczony jest dla zagranicy, która
przecież nie potrafi rozpoznać, co prawda, a co
kłamstwo, bo przedmiotu samego nie zna.

Dziennik niemiecki zamienił widok karty i dlatego
zapomniał, że Bismark, wódz Drużyny, Września
i katowski mierz Horsaing — wszystko to były
epizody wieloletniej działalności pruskich, mającej
na celu „Ausrottung” ludności polskiej.

Szczęście jednak jest zmienne i dlatego miłośnicy
Bismarka zajęli w Prusach perzozne pół i ówier
główni, złepione przezeń mocarstwo, na krwi
krwawidzie powstałe, utraciło swe znaczenie. Dzięki
temu też i wyrządzone Polsce w ciągu przeszło
stulecia przyzwoity można było zacząć naprawiać,
dziś temu nie wolno teraz rany, zadane narodowi
polskiemu, usunąć.

A jedną z nabołesniejszych jest właśnie sprawa
kolonistów niemieckich, którzy stanowią przednia
straz Prus i dlatego muszą być za wszelką cenę
usunięci, bez względu na to, czy to są Rzeszy
niemieckiej podobna, czy nie. Siłę zaś dla ich
usunięcia rząd polski zawsze znajdzie.

Niemcy o tem wiedzą dobrze i stąd ich wsieckość,
której nie łagodzi nawet nadzieja na pomoc Ligi
Narodów. Ale ta wsieckość dowodzi właśnie, iż
społeczeństwo nasze słusznie zajęło stanowisko,
które tylko rozszerzyć i uocnić należy, boć przecie
orzeczenie orzeczeniem, a fakt faktem.

Niech tam sobie piszą o nas, że „ten krzyk polski
jest zapewne po części wpływem narodowej
historii tego stała niespokojnego i trującego do
oswojenia narodu. Jest od jednak i dobrze prze-
studowanym slarnem teatralnym, mającym robić
wrażenie w Genewie i zastraszyć członków Rady
Ligi Narodów”.

Bo cokolwiekby napisał, w odpowiedzi mamy
dla nich jedno tylko: polski rząd na ziemi polskiej
kontynuowania bismarkowej polityki nie może
pozwoić za żadną cenę.

Złożenie mandatu przez gen. Hallera

Informują nas, że poseł gen. Haller ma zamiar
zrzec się mandatu poselskiego. Ojciecjan gen. Haller
zakomunikował o tem na dziedzinie legionistów amery-
kańskich w San Francisco, dokąd jak donosiliśmy
udał się przed dwoma tygodniami.

Pięciomilardowe banknoty sowieckie

Naczelną radą komisarzy ludowych związku
republik sowieckich rozpoczęła swoją pracę od
wypuszczenia nowych banknotów. Ze względu
oszczędnościowych i praktycznych według brzmienia
dekrety, wypuszczone zostają pięciomilardowe
banknoty.

Wzięcie za słowo „nędzarz”

Ludowy sąd moskiewski skazał operowego
artystę Wrońskiego na osiem miesięcy więzienia
za „obrażenie proletariackiej klasy i pogardliwe
wyrażenie skierowane przeciwko ulicznemu zebra-
niu”. Wroński, wzięty będąc w kolejowym balacie
I-ej klasy, zawołał lokaja i krzyknął: „Kelner
usunąć tego nędzarza!” przez co dopuścił się
zbrodni obrazy majestatu proletariatu.

Kłaska litewska na Konferencji Ambasadorów

Sekretarz generalny Ligi Narodów otrzymał w
dniu 30 września tekst decyzji Konferencji Ambasa-
dorów, w której wyrażono dokumentami w sprawie
Kłaski. Rząd litewski nie przyjął uchwały Konfe-
rencji Ambasadorów, zakonumunicował mu w dniu
8 sierpnia i zażądał zmian na niekorzyść państwa
polskiego szeregu zasadniczych przepisów konwencji
kłaskiej, ustalonej przez Konferencję Ambasa-
dorów a mianowicie w dziedzinie organizacji rady
nadzoru portu, polskiej strefy wolnej, oraz przepisów
normujących transport drogi. Konferencja Ambasa-
dorów odrzuciła Litwę. Celem wywarcia
nacisku na rząd litewski zwróciła się ona do Rady
Ligi narodów na podstawie art. 11 aktu, wskazując
na sytuację, wytworzoną zachowaniem się rządu
litewskiego a grożącą zakłóceniem pokoju.

Kowieński dyplomaci

Wileński Biuro Informacyjne donosi: Wiele
dyplomacji litewskich nie ma nawet w Wilnie.
W Wilnie, w Wilnie, w Wilnie, w Wilnie, w Wilnie,
Młoz, który nie był na Litwie i nie umie ani jednego
słowa po litewsku. W Lidzie Narodów pracuje z
ramienia Litwy żydówka Abramson i Polka Radzi-
wiłłowa. Do Wilna na miejsce dr. Szaulisa miano-
wany został Polak. W Londynie Litwie Kowieński

reprezentuje Naruszewicz, którego pomocnikiem jest
drz Rabino-wicz. W Berlinie w poselskiej litewskiej
wielkim wpływem cieszy się drz Herszowicz.

Z miasta i dalszych stron

Września, dnia 8 października 1923 r.

* 13 października 1923 roku. Władze szkolne
wydały zarządzenie, by w dniu 13 października rb.
uczniowie i uczenice szkół średnich i powszechnych
w całym państwie były zwolnieni z lekcyj. W dniu
tym szkoły powinny zorganizować obchody związane
z 150 rocznicą powstania Komisji Edukacji narodowej
i z działalnością jej twórców.

* Zasłiki kas chorych. Minister Pracy i Opieki Społ.
P. Smolaj wyśłał zresztą zarządzenie, mające na cel
zwiększenia pomocy, udzielanej przez kasy chorych ubez-
pieczonym w nich członkom w czasie choroby. Dotychczas
kasy ubezpieczonych pobierały zasiłki obliczane na podstawie
zarobków jakie pobierali przed zachorowaniem. Wskazek
ciąglego spadku kursu waluty, wzrostu drożyzny i zarobków,
chorych, pobierający przy dłuższym trwaniu choroby zasiłki
o niewiele większych, w tym czasie, niż w czasie przed zachorowaniem.
Temu dotkliwemu niedomoganiu p. Minister polozyl
obecnie kres. W myśl ustawy z dnia 19 maja 1920 r. o obo-
wiązkiem ubezpieczenia na wypadek choroby polozyl
p. Minister obecnie Okręgowym Urzędem Ubezpieczeń w
Warszawie, Lwowie i Poznaniu oraz Okręgowemu Związ-
kowi Kas Chorych w Warszawie, by przeprowadziły one
w Kasach Chorych zmianę tzw. regulaminu dla chorych w
tym kierunku, iż zasiłki chorobowe będą się odad podnosiły
proporcjonalnie do wzrostu zarobków pracowników tego
zawodu, do czasu, w którym nastąpi powrót do pracy.
Zmianę. Zarządzenie postanawia dalej, że dla ubez-
pieczonych chorych, utrzymujących więcej niż dwie
dzieci, wzrosną o 5 proc. na każde dziecko, a wreszcie o 10
proc. dla chorych, którzy mają więcej niż jedno dziecko.
Niezdolność do pracy chorych ubezpieczonych potrwa dłużej
niż tydzień, zasiłek będzie wypłacany od pierwszego dnia
choroby. To ostatnie postanowienie będzie się też odnosiło
do członków rodzin, zamiat dotychczasowych 50 proc.
choroby przed upływem 7 dni od dnia zachorowania. Nie-
zależnie od wyślnych już rozporządzeń dotyczących kas
chorych, w najbliższym czasie także się rozporządzenie
Ministra pracy i opieki społecznej, podnoszące wysokość
zasiłku wypłacanego podczas choroby ubezpieczonych w
kasz chorych do 100 proc. wynagrodzenia pobieranego
przez ubezpieczonych, zamiat dotychczasowych 50 proc.

* Nowe kanały w Polsce. Izba Przemysłowo-
Handlowa w Bydgoszczy przystąpiła do opracowania
projektów nowych kanałów celem połączenia Odry
z Wisłą przez Wartę, Notec i kanał Bydgoski,
około Torunia.

* Za pozabawienie wolności. Dziwnego sposobu
chwylił się robotnik ranczelski Krzyżanicki, że
Strazysza w tym celu, w tym celu, w tym celu, w tym celu,
wzgo lokatora Górala wyższe komorne. Ponieważ
tenże nie chciał mu płacić żądanej wysokości komor-
nego, K. pewnego wieczora zabarykadował deskami
drzwi mieszkania i trzymał w ten sposób Górala,
zono jego i czworo dzieci przez całą noc aż do
następnego południa w uwięzieniu. W Izbę karna
kazał nazbyt energicznego gospodarza na najniższą
kargę za tego rodzaju przestępstwo, mianowicie jeden
miesiąc więzienia.

* Redukcja urzędników. Min. Kucharski w prze-
mówieniu wygłoszonemu na posiedzeniu Z. L. N.
osławił, że 1 października zredukowano 9395
etatów urzędniczych. Najwięcej, bo 2000 skreślono
w ministerium sp. wojskowych, 1766 w ministerium
zdrowia publicznego, 1053 w ministerium kolei, 1318
w ministerium poczt i telegrafów. Ogólna redukcja
obejme około 100 etatów. Ministerstwo gorycznie
stwierdził, że inflacja musi być wyszczepiona, aby
sobom pokrycia niedoboru budżetów, na r. 1924 musi
być pożyczka zagranicą. Sprawa utworzenia kon-
sorcjum pożyczki dla Polski jest na najgłębszej drodze.

* Klasyfikowanie urzędników. W myśl rozpo-
rządzenia Rady min. Ministerium pracy opracowuje
projekt t. zw. klasyfikacji urzędników. Klasyfikacji
podlegają wszyscy urzędnicy od najniższej kategorii
począwszy. Klasyfikacja odbywa się na podstawie
opinii kwalifikacyjnej, która o każdym urzędniku
winno wydać jedno z następujących zdań:

* Zwolnienie. W październiku 1899 i 1900. M. S. Wojsk.
zarządziło zwolnienie (beztęminowe ulgowo) w
szeregowych rocznika poborowego 1899 i 1900,
tylko w tym wypadku, gdy żołnierze osiągnęli
dotychczasowe wyszkolenie wojskowe w terminie od
14 kwietnia do końca br. Szeregowi 10, których
wcielono do oddziałów w terminie po 10. XII. 1921
narazie zwolnieni nie będą.

* Kulisz. (Opuszczone maleństwo.) Dnia 30 z m.
znaleziono w sieni domu przy-ul. Stawiskich 47 lat
pozostawioną na łasce losu w wieku od 3 do 4 lat
dziewczynkę. Na zapytanie, skąd pochodzi, odpow-
działa, że z Poznania a w sieni pozostawiała ją
matka, obcująca, że zaraz wróci i przyniesie kawę.
Zabrano dziecko i zawieziono do Poznania, gdzie
zamieszono je w szpitalu miejskim. Dziewczynkę
imie Hlenia i ma na ramieniu ranę. Śledztwo w po-
szukiwaniu matki w toku.

